

## Nátan

Převod materiálu

Anna Lavická

Pořadí v lekci

14

### **Kdo se dnes přidává k zástupu: NÁTAN**

Téma: Boží pravidla platí i pro krále

Vyprávíme podle: 2. Samuelova 11 a 12,1-25

## **1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ**

### **a) Pro všechny věkové skupiny, více pro ty, kteří již něco vědí**

Slyšeli jste už někdy o Nátanovi? Do které "skupiny" biblických postav Nátan patří? (Praotec, soudce, prorok, král...) Co je posláním proroka? (Oznamovat Boží vůli, Boží slovo, které platí bez rozdílu, jestli je ?lověk "nahore" nebo "dole".)

### **b) Pro střední a starší školní věk, pro ty, kteří již něco vědí**

Setkali jste se s tím, že někdo při hře porušoval pravidla, že prostě podváděl? Dělali jste, že si toho nevšimáte, aby se nenaštval, aby s vámi hrál dál, abyste neztratili kamaráda, protože byl starší, "zasloužilejší", silnější - nebo jste měli dost odvahy upozornit jej na to, že nehraje "fair play", tedy podle pravidel závazných pro všechny?

### **c) Pro všechny věkové skupiny, pro ty, kteří o příběhu mnoho nevědí**

Už jste museli jít někdy někomu vyřídit něco nepříjemného? Chtělo se vám do toho? Co vám pomohlo, abyste se toho odvážili? A jak to dopadlo? Zůstali jste i nadále v kontaktu, nebo vás to odcizilo?

## **2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ**

- **Nátan** – Hospodinův prorok; jeho jméno znamená "(Bůh) dal". Je vlastně v pozadí tohoto příběhu, a ne nevýznamný. Jeho posláním a role je následující: Hospodin posílá Nátana. Nátan jde ke králi. Vyřizuje Boží vzkaz pomocí podobností. To proto, aby Davidovi pomohl uvidět věci tak, jak je vidí Bůh (to je obecná funkce podobností). Přijímá (slyší) Davidovo pokání. Oznamuje Boží odpuštění, které však není bezbolestné. Poté Nátan od Davida odchází. Tady prozatím končí jeho role, těžká, riziková – taky se nemusel vrátit do svého domova, mohl skončit ve vězení nebo na popravišti... Na scéně se krátce objeví ještě v samotném závěru vyprávění (12,25), aby oznámil Hospodinovo milosrdenství (prostřednictvím jména pro nově narozeného syna Davida a Bat-sheby). *"Prorok, jemuž je svěřeno slovo, ukazuje cestu i cíl. A to nejen pro své současníky, ale i pro nás.... Prorok se dává Pánu Bohu pouze k dispozici. A právě to tvoří nejvlastnější"*

*jší podstatu prorockého úkolu. Na rozdíl od mnoha náboženských horlivců a moralistů, kteří se pokoušejí dlat spoustu věcí namísto Boha (zato v Božím jménu), skrze pravého proroka a pravého kněze působí a jedná Bůh sám. Vzpomeňte na Krista." (J. Heller; Znamení odkazující k nebi, s.36)*

- **David** si v tomto příběhu nevyrovnává úty s politickým nepřítelem, nýbrž se sokem v lásce. Uriáš se zlikviduje intrikou. Z Davida – pastýře a ochránce znevýhodněných – se stane intrikující tyran. Domnívá se, že královským úřadem je jeho čin ospravedlněn. Neměli bychom se bát s dětmi mluvit o Davidově selhání. Biblický text Davida nepřikrašluje, a tak bychom to neměli dlat ani my, třeba podle nějakých náboženských klišé o "vzorovém" králi. David je výjimečný král - ale ne v tom, že by byl "dokonalý", nýbrž v tom, že proroka za jeho zvěst netrestá, ale bere ji vážně. Že umí přiznat své selhání a kát se. Kritický pohled na krále Davida dětem lépe pomůže pochopit, že Boží milosrdenství je naprosto nezaslouženým darem.

- **Batšeba** se nakonec stala Davidovou manželkou a postupně i matkou jeho čtyř synů: Šalomouna, Samuua, Sobala a Nátana. David měl několik žen; mnohoženství v té době nebylo nic nezákonného. Podle Dt 17,17 "nemá mít král mnoho žen, aby se jeho srdce neodvrátilo od Boha". V NZ je už jednoženství normou. Zdá se, že Šalomoun vyrůstal pod vlivem matčiným a Nátanovým; oni také měli největší zásluhu na jeho nastolení na trůn po otci Davidovi (1Kr 1,5-53).

- **Jedidjáš** - význam jména je "miláček Hospodinův". Jméno má též hebrejský kořen jako "David". Snad bylo toto jméno výrazem obnovené Boží přízně Davidovi. (BS, Novotný; viz heslo "Šalomoun".)

- **Hospodinův zásah** - na Nátanovo slovo navazuje Hospodinovo jednání s Davidem (viz 12,15n). Je to drama víry. Pochopí David, že Bůh, i když trestá jeho vinu, jedná v jeho prospěch, že odpouští a slitovává se?

### 3. FORMULACE TÉMATU

Nátan vstupuje do Davidova života jako prostředník od Boha. David má prostřednictvím Nátana poznat a uvědomit si, že ani člověk ve výjimečné a výlučné pozici nemůže všechno, že jsou dány hranice, které platí pro všechny lidi bez rozdílu. Biblický příběh nám nechce prostě jen tak poreferovat o tom, co se stalo, abychom si pak sami učinili úsudek o tom, co je správné... Bible chce výslovně říci, jak to vidí Hospodin (11,27).

### 4. ÚSKALÍ TEXTU

1. Biblické příběhy nepřinášejí žádnou *galerii svatých*. (To by nám také k němu nebylo, maximálně by nás to frustrovalo...) Biblické příběhy přinášejí svědectví i o lidských selháních; zde konkrétně o tom, že i jinak tak zbožný a "kvalitní" člověk jako král David se může dopustit něčeho velmi odporného. Ale na to bychom ještě nepotřebovali bibli, s tím se můžeme potkávat v životě a býváme nad tím bezradní nebo zklamaní. Vlastní poselství bible spočívá v tom, že Hospodin ani v takových případech nezavírá oči a neodvrací se, ale jedná, komunikuje s tím, kdo zradil, selhal. Není to ovšem vždy laskavé domlouvání, je to třeba i tvrdý náraz, a právě o tom je Davidův příběh, v němž hraje svou nezanedbatelnou roli prorok Nátan.

2. Děti by si z příběhu neměly odnést dojem, že Pán Bůh všechno vidí, a když dlatáme něco zlého, tak nás potrestá. Z vyprávění nesmí vypadnout důraz na Boží milosrdenství a odpuštění, které ovšem není laciné! (Že Boží odpuštění "něco" stojí, můžeme vidět nejlépe na Ježíši Kristu.) Nátan není Davidův protivník. Nevyjadřuje své osobní postoje nebo nesympatie, ale Boží názor na věci. I mladší děti vědí, že mimomanželské vztahy mezi muži a ženami existují, setkávají se s tím přinejmenším ve filmech. Není tedy zapotřebí jim to, co provedl král David, podávat nějak "přikrytí", ale zdůraznit, že "je to zlé v očích Hospodinových" (11,27). To není moralismus, to je nazývání věcí pravým jménem. - A to bylo právě Nátanovo prorocké poslání. Jistě?

záleží na formě, jak se to děje. Nátan nepřibíhl za Davidem a nevybáfl na něj: "Jsi smilník a vrah a zasloužíš si Boží trest!" Podobností o ověření jej přivádí k pravému hodnocení situace a k vyznání: "Zhešil jsem před Hospodinem" - a tím jej vede k pravdivému pohledu na vlastní život. K poznání, že život má plnost a cenu ne v tom "dělat, co se mi líbí", ale v tom, že Boží odpuštění posunuje život dál i tam, kde se nám vlastní vinou zadrhnul...

## 5. OSNOVA VYPRÁVĚNÍ

### *Pro střední a starší školní věk:*

*Děti mají zkušenost s tím, že někdo pěstuje nebo ve sportu nebo na silnici... porušuje pravidla. Můžete s nimi mluvit o dŕvodech, proŕ lidé porušují pravidla, proŕ podvádějí. A navázat ve vyprávěni tím, že David porušil přikázání Desatera hned několikrát, když podlehl pyšnému domnění, že jako král si to může dovolit.*

I. Motivační uvedení

II. Král David si myslí, že si může dělat, co se mu líbí – a udělá velmi špatnou věc: poruší pravidla daná Hospodinem

III. Hospodinu se nelíbí, jak si David poŕíná, a posílá k němu proroka Nátana se vzkazem

IV. Nátan vypráví podobnost

V. Král David díky Nátanovu prorockému slovu poznává a přiznává svou vinu

VI. Nátan zvěŕtuje Davidovi Boží odpuštění; neznamená to ale, že Davidova vina zůstane nepotrestána

VII. Bat-šebin nově narozený syn Šalomoun – Jedidjáš - je pro Davida znamením, že Hospodin s ním neskonečnil, že s ním pokračuje

### *Pro všechny věkové skupiny:*

*Pokud vyjdete z nabízené motivace, můžete se soustředit ve vyprávěni víc na Nátana než na Davida, na Nátanovo prorocké poslání. Nátan má odvahu jít za králem s nepřijemným vzkazem právě proto, že není jeho osobní nepřítel, ale posel Hospodina.*

I. Motivační uvedení

II. Nátan je Hospodinův prorok a proto jde i ke králi s nepopulárním vzkazem

III. Nátanovo podobnost o ověření připomíná Davidovi špatnost, kterou provedl

IV. "Hříchů tvých teď jednou doženou," to vzkazuje Hospodin Davidovi přes Nátana

V. David poznává a přiznává svou vinu a přijímá v pokoře Boží trest – smrt syna

VI. Nátan oznamuje pro nově narozeného Davidova syna Šalomouna nové jméno – Jedidjáš (miláček Hospodina); to je "hmatatelným" potvrzením Božího odpuštění

## 6. A) K PRÁCI S PRACOVNÍM LISTEM

### Co už o Nátanovi vím?

Vepsat, p?ípadn? namalovat, co d?ti z p?íbh?hu zaujalo, na co si pamatují.

### Co nám zpívá na naši cestu víry?

B?hem vypráv?ní ?i po n?m m?žete s d?tmi vymyslet sloku o Nátanovi do písne? A zástup stále p?ichází a zas jde dál... a napsat ji na pracovní list. (Viz bod 7 Liturgický rámec, Písn?.)

### Kde se Nátanova písni?ka ozývá v bibli?

Všude, kde je zapot?ebí, aby do lidských nepravostí zazn?la pravda Božího slova, aby srdce zatemn?lá h?íchem proz?ela a uz?ela, "jak to vidí B?h". Nap?: Jan K?titel (Lk 3), Jeremjáš (Jr 27), Amos (Am 7,10-17)... Možná bude bavit starší d?ti p?e?íst a porovnat si tyto p?íbh?hy s vypráv?ním o Nátanovi, zatímco malé d?ti budou vymalovávat postavi?ky.

### Co m? v p?íbh?hu oslovilo? Za co bych cht?l prosit?

V?tší d?ti mohou samy n?co napsat. Krátkou prosbu mohou d?ti vytvo?it jednotliv? anebo ve skupince (viz 9 modlitba). Spole?n? si pak m?žete nám?ty p?e?íst a promluvit o nich a také se spole?n? pomodlit.

### Moje okénko

Prázdné místo slouží bu?to k vymalovávání po vypráv?ní;

Nebo se pokuste s d?tmi najít a nalepit vhodný obrázek k tématu. Tento bod je vhodné nechat jako „domácí úkol“ s tím, že je nutné se k n?mu vrátit p?i p?íštím setkání. Budete-li se hledání obrázku v?novat hned po vypráv?ní, p?edpokládá to, abyste m?li po ruce n?kolik obrázkových ?asopis?, ve kterých budou d?ti moci hledat vhodný obrázek k tématu. To vyžaduje ur?itou p?ípravu.

## 6. B) K PRÁCI S POSTAVI?KAMI

Vyberte, obkreslete a omalujte postavu, která nejlépe odpovídá zv?stujícímu Nátanovi nebo kajícímu se králi Davidovi.

## 6. C) TIP NA AKCI

## 6. D) PODN?TY K ROZHOVORU

- Myslíte, že prorokování bylo Nátanovo zam?stnání?

- Kdo m?že být prorokem? Existují ještě dnes proroci? Ke kterému povolání byste postavu proroka p?i?adili nejspíš: kazatel, meteorolog, noviná?, politik, ekolog, moderátor... ?

- M?žeme si n??eho na Davidovi vážit, p?estože selhal? Která p?ikázání David v tomto p?íbh?hu porušil?

- Co je intrika? Nese David vinu za smrt Urijáše, když ho sám osobně nezabil?

- Za jakých okolností nemá člověk uposlechnout rozkaz svých nadřízených, případně vládních či církevních funkcionářů?

- V čem spočívá Joábova vina na Uriášově smrti? Slyšeli jste někdy o tom, že váleční zločinci se nakonec před soudem vymlouvali, že plnili "jen" rozkazy svých nadřízených?

## 7. LITURGICKÝ RÁMEC

**Vstupní verš:** Žalm 32,1-2.6a

*Blaze člověku, z něhož je nevěrnost skryta, jehož hřích je překryt. Blaze člověku, jemuž Hospodin nepravost nepřizná, v jeho duchu není zálužnosti. Proto ať se každý věrný k tobě modlí v čas, kdy tě lze ještě nalézt.*

**Písně:**

Průvodní: Když král naplňuje podraz,

či slovo Boží pravdu ti ukáže?

Prorok Nátan káže králi -

a zástup mohl přicházet a zas jít dál...

*(nářek Marie má dítě, S 181)*

Neskládejte v mocných naději (S 215; D 635); Před tvou tváří, Pane (S 276); Hříchů tvých (S 79); Odpusť (S 233; D 688); Soudce všeho světa, Bože (D 690); Já chtěl bych, Bože můj (EZ 500)

**Čtení:** 2S 2,1-7a

## 8. VYPRÁVĚNÍ

### I. PROROK NÁTAN

Dnes se seznámíme s prorokem Nátanem. Podle čeho jej poznáme? Mladý s planoucíma očima, nebo starý s mohutným plnovousem, výborný řečník mocného hlasu...? Ne, v příběhu o Nátanovi není jediné slovo o tom, jak vypadal, ani slovo o tom, čím se živil, nic o jeho rodině... Asi proto, že to není zas až tak důležité, jak Boží prorok vypadá nebo co by napsal do dotazníku ohledně zaměstnání a rodinných vztahů. Božího proroka poznáme především podle toho, že jedná, jak mu Bůh přikáže, že jde, kam jej Bůh pošle. A byly to i asto velmi nepřijemné věci, které takový prorok musel vyřídit; bývaly to těžké situace, do kterých měl oznámit slovo Hospodinovo. A ne ledaskomu, třeba i samotnému králi.

V takové situaci se ocitl prorok Nátan. Měl jít vyřídit slovo Hospodinovo králi Davidovi. - No, to nemuselo být zas tak hrozné, říkáte si, vždyť David byl docela prima chlapík, sympaťák; Goliáše porazil, vždycky stál

na Hospodinov? stran? proti nep?átel?m, ke svým protivník?m se choval šlechetn? (nap?. ke svému p?edch? dcí a tchánovi Saulovi, který mu usiloval o život...).

## II. DAVID?V H?ÍCH

Jenže, i tenhle David byl ?lov?k z masa a kostí, žádný sv?tec. Možná, že mu královská moc stoupla do hlavy, takže si o sob? za?al myslet, že je n?co víc než ostatní mužové, možná, že už m?l svá léta a zpohodln?l... Zkrátka: když jeho vojáci byli na vále?ném tažení proto nep?átel?m, král David nebyl s nimi, jak by tomu právn? m?lo být. Ve chvíli, kdy jsou jeho vojáci v poli a nasazují za n?j své životy, on se povaluje doma, v královském paláci. A najednou má velký pr?švih. Z dlouhé chvíle – a z?ejm? také z pocitu, že jako král si m? že dovolit všechno – si namluví ženu jednoho ze svých d?stojník?, Bat-šebu. Zalíbila se mu, když ji spat?il, jak se koupe na zahrad? domu, sousedícího s královským palácem. Pozve ji k sob?, stráví s ní p?íjemný ve?er i noc a pak ji pošle dom?. Po ?ase mu však ta žena vzkáže: ?ekám s tebou dít?. - To se Davidovi ovšem v?bec nehodí! Co te?? Na potrat ji nepošle. Pošle však na bojišt? pro jejího muže, aby ho p?ilákal k ní dom? – totiž proto, aby to vypadalo, že to o?ekávané dít? je Urijášovo.

## III. DAVID SE SNAŽÍ VŠE ZAMASKOVAT A STUP?UJE SV?J H?ÍCH

Nepoda?ilo se. Urijáš projeví v?tší mravnost a zodpov?dnost než jeho pán David. Po p?íjezdu z bojišt? do hlavního m?sta nejde dom?, aby si užil své manželky i pohodlí svého domova, když ostatní jeho druhové jsou ve vále?ném poli. Z?stal na noc v královském paláci, v pohotovosti s ostatními služebníky. Druhý den se David dokonce pokusil Urijáše opít, aby otupil jeho bd?lost a odpov?dnost, ale op?t to nevyšlo.

„No, když to nejde takhle,“ ?ekl si král, „máme tu náhradní ?ešení....“ A ud?lá n?co obzvláš? ohavného: Pošle Urijáše zp?t na bojišt?, aby osobn? doru?il dopis veliteli vojsk Joábovi. Urijáš netuší, že v tom dopisu si pro sebe nese rozsudek smrti: má být postaven do první ?ady, aby padl v boji. Velitel vojska krále rozkazu uposlechl. Urijáš byl postaven do první linie – a padl. „Stává se p?ece, že bojovníci v první linii jsou také první na rán?...“

Rychlý posel nese smutnou zprávu do královského paláce. „Ale ale, to je nám líto, takový dobrý bojovník to byl,“ truchlí naoko David. „To se holt, v boji, stává, že n?kdo padne; z Urijáše bude posmrtn? vále?ný hrdina a o jeho vdovu se také postaráme.“ Jak David ?ekl, tak ud?lal. Jen co pominuly dny smutku, vzal si Bat-šebu za manželku. A narodil se jim syn...

## IV. NÁTAN JDE KE KRÁLI A VYPRÁVÍ MU PODOBENSTVÍ O OVE?CE

Zdá se vám, že to nakonec dob?e dopadlo? Lidi je možné ošálit zdánliv? dobrým skutkem, ale Hospodina ne. Hospodin vid?l, že nic nedopadlo dob?e, že naopak všechno bylo už od za?átku špatné. A tak to také Davidovi vzkázal. Poslal k n?mu práv? proroka Nátana.

Není to snadný úkol. Jak to Nátan ud?lá? P?ijde ke králi a vypráví mu smutný p?íb?h: „M?l jednou jeden chudý muž jednu jedinou ove?ku. O to víc ji však m?l rád. M?l ji jako vlastní; spolu s jeho d?tmi jedla u jednoho stolu, dokonce s nimi i spávala v jednom loži... Jeho bohatý souseď m?l ovcí i ostatního dobytka tolik, že se mu to do stáje skoro ani nevešlo. Ale když k tomu bohatému muži p?išla návštěva a m?l ji pohostit, necht?lo se mu vzít na pe?ínku kus z vlastního stáda. A tu ho nenapadlo nic lepšího, než že šel k tomu chudákovi, jeho jedinou ove?ku mu sebral a p?ipravil z ní návštěv? ve?e?...“

## V. KRÁL POZNÁVÁ A PŮZNÁVÁ SVŮJ HŘÍCH, ŽE JHO POKÁNÍ A PROROK MU ZVĚSTUJE BOŽÍ ODPUŠTĚNÍ

Sotva to Nátan dořekl, král David vylítl a byl vzteky celý bez sebe. „Takový něčema si nezaslouží nic jiného než smrt,“ křičel král, „jak si mohl v mém království někdo něco tak odporného dovolit?!“ - „Ten muž jsi ty“, řekl mu na to Nátan. „Hospodinu se velice nelíbí, co jsi provedl s Uriášem a s jeho ženou Bat-šebou, a chce, abys to vřídil.“ - V té chvíli to Davidovi došlo. Představil si sám sebe jako toho muže, co bere druhému jeho jedinou ovečku. „Ano, uznávám svou vinu. Jednal jsem jako nejhorší bezbožník Hospodin se na mě hněvá právem.“ - „Je to tak,“ řekl Nátan. „Ale můžeš poříkat s tím, že Hospodin i takovou vinu odpouští. Tvé pošetilé jednání však nezůstane bez následků. Svým jednáním jsi způsobil hodně zla a bolesti mnoha lidem, nakonec i sobě.“

## VI. NÁSLEDKY HŘÍCHU DOPADAJÍ I NA DAVIDA A ON SE UČÍ, ŽE BOŽÍ PRAVIDLA JSOU ZÁVAZNÁ I PRO KRÁLE

Už jste se někdy bavili tak, že jste jen tak nazdařbůh házeli kamenem? Jak to může dopadnout? Třeba se nic nestane, ale třeba zasáhnete někoho druhého a ošklivě jej zraníte. Anebo se ten kámen může také odrazit nazpátek a zranit vás. Král David poznal oboje. Nejprve těžce ublížil druhému, ale pak se zlo odrazilo jako kámen a dopadlo zpátky na něho. Co se stalo? Dítě, které mu Bat-šeba porodila, zemřelo. A tak teď sám prožívá, jaké to je, být zraněný a snášet bolest.

Je to smutné, víte. Ale právě tak tomu často bývá a na tomto příběhu je to dobře vidět. Když něco zkažíme, často to odnesou nevinní. Ale často na to pak doplatíme i my sami. David ten smutek a bolest přijal jako něco spravedlivého.

A víte, co je na Davidovi veliké, v čem se zachoval vskutku „královsky“? Že nesetřval ve svém zabloudění, nezůstal v zajetí své domnělé všemohoucnosti. Nenaštal se na Hospodina, přijal jeho trest a vzal vážně i jeho odpuštění. Pochopil, že Boží pravidla jsou závazná pro všechny, tedy i pro krále. Tak je Pán Bůh užil k pokoe.

## VII. NOVĚ NAROZENÝ SYN JE PROJEVEM BOŽÍHO ODPUŠTĚNÍ

David Bat-šebu neopustil. Šel za ní a potěšil ji v jejím zármutku. Syna, který se jim pak narodil, pojmenoval Šalomoun, to znamená Pokojný. Snad na znamení, že díky Hospodinovu odpuštění se opět mohou budovat pokojné vztahy.

A to se Pánu Bohu líbilo. A tak opět posílá proroka Nátana na královský dvůr, tentokrát se vzkazem, že mají dát Šalomounovi ještě další jméno: Jedidjáš, což znamená „miláček Hospodinův“. Vlastně bychom mohli říci, že Nátan se stal jakýmsi Šalomounovým kmotrem. Přinesl Šalomounovi nové jméno, které mu mělo připomínat, komu patří. A jeho rodiče - Davidovi a Bat-šebě - tím znovu připomněl nezaslouženou, zachraňující Boží milost. To není „happy end“ jednoho starého příběhu, to je dobrá zpráva pro každodenní život, že Boží odpuštění je moc, která mění - i když ne vždy bezbolestně - naše životy k dobrému, k nadějnějšímu pokračování.

## 9. MODLITBA

*Pane Bože, děkujeme, že nám posíláš své slovo i ve chvílích, kdy o to moc nestojíme. Děkujeme, že nás tvá láska a odpuštění potkávají i na takových cestách, kde to nečekáme, a takovými způsoby, jaké bychom si sami nevybrali... Děkujeme, že jsi nám už tolikrát poslal někoho, kdo nám pomohl z bláta postavit se zase na*

*správnou cestu. Amen*

Katechetické cykly

[Zástup stále pŕichází...](#)

Biblický odkaz (kat)

[2 Samuelova 11](#)

[2 Samuelova 12,1–25](#)